

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. é.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy órára	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső szénutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

3t. hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. a minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseket felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglernél (Nener-Markt 11 szám.)
Pestben: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyiltéri czikkek

sora után 30 kr. előleg beiktatása mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás a „K. KÖZLÖNY”

1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre	12 forint o. ért.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy órára	1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvételénél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg** ráragasztásával minden ki van fizetve.

Stein János,
a „K. Közlöny” kiadója.

A panlatin congressus eszméje.

A 40-es években jelent meg egy röpirat, mely a „panslavismus” világboldogító eszméjét dicsőíté és megfellebbezve arról, hogy az orosz politika legfőbb hitczikkelye szerint, az életerős nagy orosz nemzet hivatása megfijítani az elvéhédhét Európát, — azt bizonyítgatá, hogy a cseh nemzet levén a legműveltebb (és nem a lengyel) szláv faj, őt illeti meg a vezérszerep a panszláv „egy akol, egy pásztor” kivételében.

Mint tudjuk, a „panslavismus” eszméjének megvalósítása merő képtelenség, még ha az orosz colossus erőit vesszük is számításba; ez okon az érintett merengő röpirat átolvasása minden komoly gondolkodót mosolygásra indított, látva: mily óriási feladatot tűz képzelgő szerzője a kicsiny cseh nép elébe.

Körülbelől hasonló gondolatra jövünk, midőn a „panlatinismus” rögeszméjét halljuk emlegetni.

I. Napoleon hadjáratai s az általa véghezvitt országdarabolások, foglalások és új európai térképkészítés arra mutatott, hogy ez óriási szellem is foglalkozott ez eszmével, bár azt nyugati és keleti császárság alakjában formulázta az erfurti fejedelmi gyűlésen. Tudjuk azt is, hogy a páratlan hadvezér megfelelő anyagi erővel is rendelkezett s kezében tartá Italiát és Hispaniát, lábai előtt fektűdt Németországot: mégis a panlatin és panszláv világoralmi osztály terve dugába dőlt, egy részt azért, mert a nagy imperator nem számított a meglevő tényezőkkel, s így a törhetlen Anglia, a fölébredt német nemzet, a spanyol nép hősiessége stb. ásták alá való és képzelt nagy hatalmának egekbe nyúló oszlopait.

Tények bizonyítják, hogy III. Napoleon is fáradozott a latin fajok túlsúlyának biztosításában; sokak szerint: ezért kelt át az Alpeseken s ezért vette oltalma alá az alduai román fejedelemségeket; ezért védte a pápa világi uralmát s ezért pazarolt embert és kincset Mexicóban. E törekvések dacára nemde megértük, hogy ma már az ép oly kivihetlen „pangermanismus” jár körül, mint ordító oroszlan, s a panslavismus és panlatinismus alakjai háttérbe szorultak.

Ily tanulságok után, méltán bízhattuk azt, hogy a panlatinismus nem fog egyhamar kisértetni. Hanem az árnyékok néha idézés nélkül is megjelennek.

Egy bukaresti távirat arról értesít, hogy az ottani napi sajtóban egy panlatin congressus eszméje kísérti a jámbor politikusokat.

Nem újság előttünk az, hogy Moldva-Olahországban és hazánk területén vannak álmadozó daco-románok, kik magukat tartják Európa délkeleti részében a római világuralom elvitáztatlan örökösének, az alduai román fejedelemségeket tekintvén a léteendő nagy birodalom alapköveinek s hazánk Tiszáig terjedő részeit szánták az új államépület oldalfalainak. De sejtelmünk sem volt arról, hogy a panlatinismus zászlóját,

melynek súlya alatt a latin fajok két legnagyobb vezérének karja alá hanyatlott — az Al-Dunánál emeljék fel; mert ha saját ösztönükből tették: nem tudják mit cselekszenek, — ha mások intésére álltak elő vele: nevetségessé váltak az egész világ előtt.

Moldva-Olahország állapota olyannyira siralmas, hogy inkább önfenntartásáról kell gondoskodnia, mintsem ily agyavaró nagy eszmék pengetésével foglalkozzék.

Három párt küzd ott a hatalom felett. A nagy bojárokból álló ó-conservatívok erősen meggyengültek számban és gazdagságban, befolyásban és hatalomban.

E párt tagjai közül keveseknek van kezén az ősi uradalom; a gyakori osztály felaprózta a nagy örökséget s a politikai befolyás terén már Kuza megválasztásakor döntő vereséget szenvedtek.

Az ugynevezett szabadelvű, mérsékelt demokrata pártot a kis-bojárok és a gazdagabb polgárság képezik. Ez a párt emelte volt Kuzát a fejedelmi székbe, s ma igyekszik a túlzásokat akadályozni, a jelen állapotot fenntartani és fokozatosan haladni.

Ép e párt ejtette volt ki kezéből a gyepelöt, midőn Kuza helyét Hohenzollern Károly foglalta el a túlzók segítségével. Ez utóbbi túlzó-demokrata pártot képezik: az elszegényedett bojárok, a felgazdagodott bérlők s a szegényebb polgárság, e pártot radicalisnak is nevezik.

Látszólag a mérsékelt vezeték ma ismét a kormányt, de csak látszólag; mert a „vörösek” egy követ fúrnak a világ mindenféle forradalmáiraival, kacsintgatnak Oroszországra, töle remélve azt, hogy Magyarország részeinek bekebelezésére fogja őket segíteni; ezek a vörösek jobb ügyhez méltó kitarással és tevékenységgel izgatják a szegény népet a jelen kormány ellen, s mint-hogy nagyokat ígérhetnek, nagy hatással is vannak az áramlatot követő tömegekre.

Hiteles tudósítások ugy rajzolják le a moldva-olahországi állapotokat, hogy néhány hó múlva bizonyosan a „vörösek” jutnak ismét a kormányúdra.

Ugyáltszik, hogy a bukaresti vörösek nem eléglik meg a belső izgatást, hanem széles körökben is kívánnának hatni; talán ezért adják elő egy erdélyi származású (Maniu) radical által a panlatin congressus eszméjét, azzal ámítva magukat, hogy az ő hangjuk viszhangra találand Párisban, Madridban, Flórenczban stb. Ily önámítás e jó uraktól könnyen kitelik, hisz ez második természetükké vált már, s így arról le nem tehetnek; hiszszük azonban, hogy a moldva-olahó nép is orruk alá nevet a légvárak meghódítására készülődő lovagoknak, azon bajnokoknak, kik azt a zászlót próbálják emelgetni, mely I. Napoleon kezéből is kihullott, s III. Napoleon sem találta azt könnyen fennhordozhatónak, — kik, látva a nép elmaradottságát, elszegényedését, nem a haladás és gyarapodás pályáján kalauzolják, hanem nagy eszmék elvakító porát szórják szemébe!

Maniu indítványa, mely „panlatin congressus” javasol, a moszkvai panszláv congressus mintájára, azon tervhez hasonlónak tűnik fel előttünk, melyet egy néhai insurgens kapitány adott volt az osztrák seregek győzhetetlen tételére, az 1859. előtti években. Oly hadigépek készítését javasla, melyek multhatlanul porrá zúztak volna mindent és mégis kevés ember elbánhatott volna velök; hogy a győzelem biztos legyen csupán arra lett volna szükség, hogy az ellenség álljon meg azok lőtávolában és ne ragadtassa magát azon udvariatlanságra, hogy a gépeket és sütőgepét megrohanja, elfogja, avagy éppen leszedálja.

Az insurgents vezér meg volt győződve terve jelességéről, még sem fogadták el azt, bár győzhetlenséget ígért csekély kiadással: így fog járni Maniu úr is: terve igenis nagyszerű, ép ezért kivitele elmarad — ad calendae graecas.

Bécs, július 31. 1869.

Ha a készséget látjuk, melylyel a német delegáció bizottságai szolgálnak üléseik rajzával a journalistáknak és azon csaknem félénk tartózkodást, melylyel a mi delegatusaink titkolóznak, a mennyiben alig akarnak valamit közölni tanácskozásaiuk folyamáról, — valóban csodálkozunk kell,

a nyilvánosság iránti idegenkedéstől, mert a hallgatás okát átlátni nem vagyunk képesek.

Bizottságaink a közérdekeltség szülte kíváncsiság kielégítését a nyilvános ülésekre bízzák, minek aztán az a következménye, hogy — miután a levelezőknek mégis csak ki kell puhatalni valamiket — míg a német delegációk bizottságainak üléseiről correct tudósítások jelennek meg, addig a magyar bizottságok tanácskozásainak menetéről né-mely levelezők csak úgy találom formára állítják össze jelentéseiket, — de én nem számítom magamat közéjük.

A hadügyit kivéve, most már minden bizottság elkészült munkálatával és éppen e pillanatban folyik a conferentia az iránt: mikor legyen nyilvános ülés, melynek határnapját valószínűleg holnapra fogják kitűzni.

A mi bizottságaink szerencsésen keresztül-gázoltak a kül, pénz- és tengerészügyi budgeten, éppen oly szigorúan, kérlelhetetlen a hadügyi költségvetés megvizsgálásában.

Feltűnt többi között a hadseregben nyilvánuló nagy halandóság, mit némelyek az egészségügyi szolgálat elhanyagolásának tulajdonítottak, mire azonban a hadügyminiszter felfelvilágosítást adta, hogy a halandóság azért mutatkozik oly nagyra, mert a szabadságos katonák halálesetei is felvételnek a halotti kimutatásokba, miután tetteg a hadsereghez tartoznak.

A rokkantak házainak fenntartási költségeit túlságosnak találva a bizottság, Éber Nándor azon kérdést intézte a közös hadügyminiszterhez: nem volna-e észszerűbb s gazdaságosabb az angol rendszert követni, mely szerint a rokkant veteránok bizonyos évdíj kapnak és nem laknak együttesen kaszárnyákban. Ő exclaja praktikusabbnak nyilvánítá ugyan az említett rendszert, de kedvezni akar a rokkantoknak, a kik örömebb laknak kaszárnyákban, — mely argumentumot azonban mi nem tartottunk elegendőnek arra, hogy az eddigi gyakorlattól eltérés ne történjék, főleg ha ezáltal csakugyan meggazdálkodunk valamit.

Héves vitát idézett elő a helyettesítési alap, a mely az eddigi szokásban volt katonahelyettesítés, azaz váltásdíjakból jött össze, 34 millióra rug, s az altsztek újból szerződésére fordították. Ezen összeget a bizottság a budgetbe óhajtotta felvételni, mert most csak az ahhoz mellékelt kimutatásban van nyoma, — míg a hadügyminiszterium továbbra is külön akarja kezelni.

1870-ben ha a helyettesek — kilépven a katonaságból — megkapják a végkielégítést, ezen alap 24 millióra fog leolvadni, mely összeg kamatai lesznek csak jövőre, az altsztek újból szerződésére fordíthatók, miután a helyettesítés el levén törülve, az érintett tőke többé nem szaporodhatik.

A hadügyi központi igazgatóságnál kitűrtülte a bizottság az országos katonai főparancsnokságok adatusait, továbbá kitűrtülte a vár-és helyparancsnokságok körül 21-et, — 15-öt meghagyván — míg a katonai kabinet iroda, a hadi főparancsnokságok, inspectoratusok, katonai törvénykezési testületek, egészségügyi személyzet, pénztárkezelés praeliminált költségeiből 2—10% vont le, a katonai papságból pedig 50%, mely utóbbi törlés csak az által lön lehetséges, mert határozatba ment, jövőre, a katonai papi főhatóságokat megszüntetni, s nem tenni függővé a különbözőféle val-lásn tábori papokat, az illető katolikus Feldsuperioriortól.

Általában mondhatom, miszerint különösen a hadügyi bizottság oly éles bonczkés alá veszi a budgetet, hogy ellenőrségével a legulzóbb szelsőbaliak is bátran meg lehetnek elégedve, kiviheti-e a czélbavett törléseket, — ez természetesen azon hajlamtól függ, melyet a tulsó oldalon fog találni.

A törvényszékek újjászervezéséről.

A törvényszékek újjászervezése tárgyában következőkről értesült az „Ug. Lloyd.”

Az előmunkálatokat régóta bevégezték az igazságügyi miniszteriumban. A szervezést körvonalozó törvényjavaslat három részre oszlik: az első rész tárgyalja az első folyamodási törvényszékeket, a második a kir. ügyészségeket, a harmadik az átmeneti intézkedésekről szól.

Első bíróságok lesznek: 1) a királyi járás-bíróságok, 2) kir. törvényszékek és 3) a budapesti kir. váltó-és keresk. törvényszék; a békebíró-ságok szervezéséről külön törvényjavaslat fog elő-terjesztetni.

Minden járásbíró-ságnak kijelöltetik hivatali székhelye, élén áll egy járásbíró, melléje adatván kisegítőül ea szükség esetén segédül egy járásbíró-sági segéd. Minden 25,000 lélekre esik

egy járásbíró-ság, ugy a jelentékenyebb forgalom-mal bíró városokban is állittatik fel egy ilyen törvényszék.

Az első folyamodásu kir. törvényszékek következő módon alakittatnak: A hivatali székhelyet a törvényhatóságok meghallgatása után az igazságügyi miniszter határozza meg olyformán, hogy a törvényszék illetékessége csak 150,000 lélekre terjedjen. Minden megyének és járásnak meg-hagyatik külön törvényszéke a jelenlegi székhelyén, ha csak a földrajzi, közlekedési és forgalmi viszonyok más felosztást nem igényelnének.

A külön váltó-törvényszékek — a budapesti kivételével — felosztattatnak, s hatáskörük azon törvényszékekébe olvad át, melyek kerületében ipar-és kereskedelmi-kamrák léteznek.

Az első folyamodási törvényszékeket három osztályba sorozzák: Az első osztálynak három senatusa lesz, s állani fog egy elnökből, egy al-elnökből, 6 rendes-és 3 pót-bíróból; a második osztályu áll két tanácsból és lesz egy elnöke, egy alelnöke, 4 rendes-és 3 pót-bírája; végre a harmadik osztályu csak egy tanácsot képez egy el-nökkel, két rendes-és két pót-bíróval. Ez osztályozást, tekintettel az ügyvitel terjedelmére, az igaz-ságügyi miniszter határozza meg.

A főbb városok részére kivételesen nagyobb személyzettel ellátott törvényszékek felállítása hozatik javaslatba és pedig egy elnökkel, két alelnökkel, 8 rendes-és 4 pót-bíróval; hol a törvény-szék hatásköre kereskedelmi-és váltó-ügyekre is kiterjed, a törvényszékhez bírák négy kereskedő és iparos is fog alkalmaztatni, kettő az iparos, kettő a kereskedői osztályból választatván az ipar-és keresk. kamara által.

A pesti külön álló váltó-és keresk. törvény-szék egy elnökből, egy alelnökből, 6 rendes-és 3 pót-bíróból állanak, kikhez a kereskedelmi-és ipar-kamara 8 kereskedőt és iparost választ.

A büntügyi vizsgálatokat az elnök által kijelölendő vizsgálóbírák vezetik, kik azután a határozat hozatalában részt nem vehetnek.

Minden első folyam. törvényszéknél egy kir. ügyész, a másodbíró-ságoknál egy kir. főügyész és a m. kir. curiánál egy legfőbb kir. ügyész alkalmaztatik „a magyar szent korona ügyésze” czimmel. A kir. ügyészeket az igazságügyi minisz-ter nevezi ki, nevezhet azzá törvényszéki tagot is, ki azért bírói állását ugyan el nem veszi, de míg az ügyészséget folytatja, bírói teendőket nem foglalkozhatik. Az ügyészséget, ha megbízatik, minden bíró köteles elvállalni; míg ügyészi hivaltalt folytat, törv. elnöki fizetést húz. A kir. ügyészeket hasonló minőségben át is lehet helyezni más első bíróságokhoz.

A kir. ügyészek ugyan a korona ügyésze alatt állanak, mindazonáltal közvetlen az igazság-ügyi miniszterrel is érintkeznek. A korona ügyésze ügyel fel valamennyi kir. ügyészre, s joga van az ügyiratokat bármely ügyben bekérni s utasításokat adni.

A törvényjavaslat harmadik része meghatározza, miéle ügyek tartoznak egyelőre minden egyes törvényszék hatáskörébe, a végleges rendezésig. — Egyelőre az egyházi-, urbéri-, pénzügyi-s vegyes vidéki törvényszékek és a pesti sajtótörvényszék eddigi hatáskörükben hagyatnak.

A járásbíró-ságok hatáskörébe fognak tartozni jövőre mindazon ügyek, melyek az új polgári perrendtartás szerint eddig az egyesbíró-ságokat (szol-gabírákat és városbírákat) illették. Minden a pol-gári perrendtartás által a társasbíró-ságok (megyei, vidéki és városi törvényszékek) körébe utasított jogügylet a királyi törvényszékek illetékességébe esik.

A járásokban a járásbírák egyszersmind a vizsgálóbíró köteleit is viszik; a törvényszék székhelyén azonban a vizsgálat, vagy a járásbíró, vagy egy az elnök által e végre kinevezett törvényszéki tag által folytatattatik. A törvényszék jogosult a vizsgálatot az illető járásbírótól elvenni s másra bízni.

A kir. ügyészek hatásköre előlegesen csak az eddigi lesz, rájuk bízattván még a büntetőítéletek végrehajtásának és a büntetőügyek ellenőrzése. A korona ügyészt illetik mindazon teendők, melyeket eddig a causerum regalium director végzett.

Egy külön czikkely határozza meg a községi és muncipalis tisztviselőknak a büntügyi vizsgálatoakra s jelentésekre vonatkozó köteleit.

Az új törvényszéki szervezés életbe léptetésé-nek idejét az igazságügyér határozza meg, ez vi-dékenként is történhetik, s a muncipalis és községi bírák működése attól fogva megszűnik, ezek fizetést sem kapnak azontul.

A törvényhatóságok és községek kötelesek lennének a törvénykezés eddigi hivatali helyiségeit

a a birtokosok kifizetési kárterítés mellett az igazságszolgáltató államnak átengedni.

Az ügykezelés rendjét az igazságügyminiszter szabja meg, s joga leendő az első folyamodási törvényeséknél egyelőre egyes állomásokat ideiglenesen, csak négy évre tölteni be.

Ezek képezik az új törvénykezési szervezet alapvonalait.

Lapszemle. Hitel viszonyaink.

II.

(K) Elmondottam, miszerint hazánkban az arány, melyben a földhitel a föld értékéhez képest áll, átlagosan alig lehet több mint 6-7 százalék.

Magyarország föderékének meghatározásánál csak igen hiányos adatokat használhatunk. Az egyes földadó meghaladja a 30 milliót, ezt a tisztajövedelem 16%-val véve tenne az évi tisztajövedelem 180 milliót. Ez azonban igen csekély a valósághoz képest. Mert Hübner már 1848-ban a magyar föld tisztajövedelmét 150 millióra teszi, s az alig birna némi képzelettel hazai fejlődésünkről a gazdaság terén, ki állítaná vagy csak elhinné, miszerint termelésünk 848 óta csak 20%-ot növekedett. Hogy nagyot ne mondjunk tehát a magyar föld összes jövedelmét 200 millióra.

Az összes földérték tehát tenne 4000 milliót. Porosz mérték szerint kellene a földbe befektetve lenni 2200 milliónak, de ha ez volna, földünk becsese már rég többszöröse volna magát, s a porosz arány 4000 millióval sem volna elérve.

Azonban vegyük csak a mai értéket s számítsunk né is annyit, mennyi az osztrák-magyar birodalom átlagából 16% ből például Csehországra esik, hanem csak 20% -ot, kelleve a magyar földnek 800 millióig menő beruházás, hogy gazdaságunkon eredményeiben látható legyen.

Miként állhatunk ma?

Körülbelül némely tételeket megközelítőleg ismertünk:

Az alapítványok tőkéje mintegy 30 millió.

A takarékpénztáraké mintegy 25 millió.

A bécsi nemzeti banké mintegy 20 millió.

A bécsi Bodencredité mintegy 11 millió.

A magyar földhitelintézeté mintegy 19 millió.

A belga pénzügyintézeté mintegy 12 millió.

Összesen 117 millió.

Nevezetes tökemennyiség fekszik még birtokainkon az árva pénzekből is védkép a magánadósok. Mégis mindössze alig tehet többet, mint a fennebbi 800 millió negyedét, legföllebb harmadát.

E mellett kiválólag két esemény ellentétes befolyása nyomta hitelviszonyainkat a közel múltban:

Az 1848 ki föld felszabadítás egy varázslással átalakította gazdaságunk egész rendszerét. A kényszer munkára fektetett gazdaságból egyszerre lőn pénz gazdaság.

Ezen átalakulás nyomában támadtak a tőke elhelyezésnek annyi ellenállhatlan esabitó nemei, hogy bár a legjobb hypothekával ellátott birtokos szerény kötelezvénye nem versenyezhetett többé a tenger értékpapírok kényelmeivel s előnyeivel s minden megtörtént arra, hogy a tőke a földtől elvonassék.

Adjuk hozzá még azon szomorú körülményt is, hogy fonák politikai viszonyok szerencsétlen

hatása alatt roppant tőke vonatott el a földbirtokról. Például csak a közalapítványok tőkéiből mint kimutatva lőn 31 millió fordított állampapírok vásárlására s elvétetett a birtoktól.

Csendalkozhatunk-e ha a birtokosok pusztulása ez időben csapatos volt.

Az államhatalom megfoghatlan vaksággal a pénzforgalom megszorításán dolgozott, míg másrészt az adót folytonosan emelte. Minél több pénzt zsarolt ki az országból, annál több forgalmi eszközt égethetett el a bécsi glaci pázsitján, s ha pár háború válság közbe nem jő, menekülés nélkül elpusztultunk mindannyian.

Oly tények ezek a közelmúltban, melyeket mindenki tud.

Ma alig hiszi az ember, hogy ily időket átélhetünk, — pedig még biztosítva sem lehetünk, miszerint e szomorú idők nyomása vissza nem kerül o.

Ezért minden erőnk, a jelenkori viszonyok minden kedvezéseit arra kell használnunk, hogy eszközöket teremtsünk, melyek mostoha idők esetére a régi nyomorúságra ne jussanak.

Itt első sorban állnak a józan alapon alkotott földhitelintézetek.

Nálunk évtizedek küzdelmei után végre 5 év előtt sikerült egyetlen nemzeti földhitelintézetet feállítani.

Sed quid hoc ad tantum sitim.

Mit tehet egyetlen földhitelintézet egy nagyocská országban!

Minél józanabban vezetettik, annál kevésbé áraszthatja el a pénzpiacot kellő óvatosság nélkül papiraival. Hát még ha a kezdet nehézségeivel egy kell küzdenie s annyi hatalmas ellenbátással, mint a magyar földintézetnek. Ezért ezen szilárdul és óvatosan vezetett intézet eredménye is a birtok roppant szükségletéhez képest végtelen parányi.

A magyar földhitelintézet évi átlagos kölcsöne, mennyivel a magyar birtokot segítette, körülbelül 3 millió 4000 mérföldön működve, a föld értékéhez mérve minden holdra juttatott évenként 10 mond tiz krajczárt.

Öt év alatt tehát emelte a magyar föld beruházásának átlagos tőkéjét 50 krral egy castai holdon.

Hány ily intézetnek kellene lenni az országban, hogy gazdaságunk emelkedésén működése ez intézeteknek érezhető legyen? „Szab. Egyh.”

A delegációk.

A magyar delegatio hadügyi bizottsága kezesül tárgyalván a hadügyi bizottságnak egyes czeit, mint köztudomású, nem határozatok megállapításával, hanem azon kérdések formulálásával foglalkozott, melyek a közös hadügyminiszterhez lennének intézendők. Ily kérdés összesen 45 vettett fel, melyek formulálásának terhes munkájára Széll Kálmán szövegeztetett fel, ki ezeket a bizottságnak és ez által a hadügyminiszternek terjeszté be. A válaszadást Kuhn közös hadügyminiszter kezdé meg s folytatá, s mihelyt befejezi, a bizottság megállapodások eszközzése végett újra végig tárgyalandja azokat. A kérdések közül az egyik a Ludovicumot, a másik a határörvidéket illeti.

A bizottság javaslatához képest következőleg áll a közös külügyminiszterium budgetje:

tásban 12-14 R-nak vehetni, az említett időszak alatt.

Borszék jelenleg Ditró és Szárhegy községek tulajdona, s e két községnek a fürdő vizéből 52 ezer o. é. frt jövedelme van évenként, melynek egyrészt adója fedezésére, másikat a fürdő csinosítására, korszerű rendezésére fordítja. Az egymástól csekély távolságra felszokellő 11 forrás közül ivóvíz gyanúkn leginkább az ugynevezett főkút *) Lászlóforrás, Boldizsárkut, a lobogó melletti forrás és az erdei kút, fürdőre a lobogó, sáros és Lászlófürdők használatnak, mely utóbbiak jelenleg is csinosan, kényelmesen vannak berendezve, a jövő évre pedig minden igényt kielégítőleg márványmedence és tükörrel, tüveg fedél alá véve fognak újjaalakítani.

Megemlítendő még az újonnan rendezett, meglepő csinoságn, savanyu- és édes vizből vezetett zubany-duche és permetefürdőkkel ellátott rohamfürdők is. Mi a vizek hőmérsékét illeti, többszörös vizsgálatok nyomán a fő ivókút +7.3° R., a Lászlóforrás +7.5° R., az erdei kút +5.5° R. ra teheti, míg a lobogó-fürdő hőmérséke hétszeres vizgálat közeparányossá gyanánt +7.39° R.-a, a sáros (+13° R. légmérsék mellett) +9° R. és a Lászlófürdő +8° R.-nak bizonyult. Ez alacsony hőmérsék okozza egyfelől a rendkívül erősítő hatást, míg másrészt a tartalom is nagymérvben befoly annak előidézésére. Vegybutások nyomán kiderült, hogy Borszék ivó- és fürdő savanyu vizei leginkább szabad szénsavanyt tartalmaznak, minek jótékony hatása, főleg a vérrendszerre, kitűnő. Vasnak csak nyomai látszanak. Nem lesz talán fölösleges legalább a lobogó-fürdő vegybutásának átnézete, melyszerint egy polgári fontban (7680 szemer) tartalmaz, álló alkatrészt gyanánt:

*) Ebből töltnek elszállítás végett évenként mintegy 4 millió tüveggel.

Ordinarium. I. központi igazgatás és titkos költségek: 874,992 frt. II. Diplomacia: 971,050 frt. III. Consulatások (saját jövedelmeik levonása után) 507,104 frt. IV. az osztrák Lloyd szubventiója (saját jövedelmei levonása után) 1.718,000 frt, összesen 4.071,146 frt.

Extraordinarium. I. Diplomacia: 41,000 frt. II. Consulatások: 45,000 frt. III. A montenegróiak segélyezése 20,000 frt, összesen 106,000 frt. Végösszeg 4.177,146 frt.

E szerint 74,677 frttal több szavaztatott meg, mint mennyit a közös kormány kért, mert a yokokamai és shanghai consulatások évdiája, valamint a zászlókra stb. szükséges összeg bennfoglaltatott ugyan az előterjesztésben, de a budgetben nem.

A közös pénzügyminiszterium költségvetését az albizottság a következő címek alatt és összegekben javasolja az 1870 dik évre néve megállapítani: Központi vezetésre rendes 91,044, rendkívül 5,880, központi pénztárra 20,040, számosztályra 20,946, nyugdíjakra rendes 1.598,851, rendkívül 4,140, legfelsőbb számsz 104,095, összesen 1.844,996 frt.

Bécs, jul. 30. A magyar delegatio külügyi bizottsága teljes határozottsággal ellene nyilatkozott a reichsrathi delegatio azon szándékának, mely szerint a ausztriai Lloydnak 82,000 frtnyi jövedelmi adóját ki akarja törölni a közös budgetből.

A reichsrathi delegatio budget-bizottságának mai ülésében a hadügyi költségvetés felett folytak a viták. A bizottság a 2. címre (az udvarnál szolgálókat tevő törzsisztekre) vonatkozólag azon indítványt fogadta el, hogy ezek járuléka az udvartartás költségeibe helyeztessenek át. A 3. cím 1.300,000 frttal (1.605,677 frt helyett) jóváhagyott. A bizottság elhatározta, hogy a 4 dik címet (általános csapat-költségek), az 5 dik címet (természetbeni ellátás), a 21 dik címet (a legénység élemezése), és a 22 dik címet (ruházatiak és ágyneműk ügye) egyszerre tárgyalandja, és ezen 4 címre 48 millió átlag-összeget hagyott jóvá, és így 2.334,202 frtot törölt. Az idáig folyt, igen heves vitákban szóltak: Kuhn hadügyminiszter, Steffens, Rechbauer és Beust gróf, ez utóbbi vonatkozva a nyilvánított barcsi aggodalmakra, azon meggyőződését fejezte ki, hogy a béke pillanatilag nincs veszélyeztetve, és hogy lehetséges leendő legyőzni azon veszedelmeket, melyek — az általános helyzet folytán — a békét jövőben netán fenyegethetnék.

Magyarország mezőgazdái, iparosai és művészeihez.

Néhány nap előtt figyelmessé tettük a hazai közönséget, hogy Pesten egy országos kiállítás szándékoltatik tartatni.

Midőn Magyarország ismét az önálló európai államok sorába lép, fel kell mutatnia, mire képes azon a téren, a melynek szorgalmas művelése nélkül napjainkban egy nemzet sem lehet nagygyá: a munka terén. Ha őseink vitézség nekünk e hazát megszerezte és megőrizte, és szabadságát egy évezreden át dicsően fenntartotta: reánk azon nem csekélyebb feladat vár, hogy a nemzeteknek a legnemesebb emberi czélok iránti békés versenyében hátra ne maradjunk, és — ha ez a viszonyok nyomása alatt megtörtént — erőnk teljes megfeszítésével törekedjünk az előre haladott nemzete-

a) súlyolható mennyiségben,	
chlor-káliumot	0,0768 szemert,
chlor-náriumot	0,1229 "
szénsavanyos szikéleget	1,4131 "
szénsavanyos mészeleget	5,8675 "
szénsavanyos keseréleget	2,6880 "
vaséleg és agyagföldet	0,0768 "
kavicsföldet	0,5606 "

b) súlyolhatlan mennyiségben:
kénsavas-kálium és ammoniacsót; illó alkatrészt gyanánt pedig 8,5939 szemer szabad szénsavanyt. Legnagyobb részben e vegyi részeket eredményezte a többi ivó- és fürdővizek fölbontása is, azon különbséggel, hogy némelyiknél egy polgári fontban több szabad szénsavany van, mint pl. a főkútban 13,726 szemer, s az erdei forrásban is tulnyomóbb.

A borszék ióvízhez Erdély más ásványos vizei közül legközelebb állónak a káson-jakabfalvi, korondi, stójkafalvi és radnai, míg az előpatakítól abban különbözik, hogy ebben több a chlorsó és vas, de kevesebb a szénsavany. A külföldi savanyvizek közül a rohtsi, bilini és gleichenbergi hasonlít hozzá tartalmára néve. Hatáaa, sikerdús eredménye a fürdő vizeinek a következő betegségekben mutatkozott: légzési, emésztési bajokban, a vérrendszer betegségeiben, hiányos védképzésnél, sápkornál, női s mindennemű idegbajokban, s általában elgyengülésekben kitűnően erősítő, mint szintén a hülésnél is meglepően jótékony. Ez említett bajokban szenvedők nagyszámmal keresik föl a természetet és gyógytárát, s rendszerént egészégesen távoznak el, 4-6 heti időzés után. Volt eset rá, s nem egyszer, hogy csúzos, kőszvényes bántalmakban szenvedő, jáni nem képes emberek, kiket saroglyákon vittek a fürdőbe, ép lábbal hagyták el e helyet.

Jelenleg mintegy 90 család (2-10 tagból

ket utolérni, hogy Magyarország modern művelődési hivatásában ugyanazon dicsőteljes állásra jusson, melyet előbb mint az európai műveltség rendíthetlen védőbástyája az ázsiai barbárság ellen elfoglalt. A szabadság és műveltség, a folytonos haladásnak e legbiztosabb támaszai, azonban csak a nemzeti jólét alapján állhatnak fenn; és jólétről csak ott lehet szó, a hol a földművelés, ipar és kereskedelem virágzik.

A nagyzerült világkiállításokat és a számos kisebb kiállításokat, melyeknek a két utolsó évtized szemtanuja volt, nem lehet csupán úgy tekintetünk, mint a nyugateurópai államok iparszerűségének eredményeit: e kiállítások együttes kiindulási pontjai és indokai voltak azon egyszerű előmeneteknek, melyeket újabban majdnem valamennyi résztvevő nemzetnél az ipar emelkedésében a termelés és gazdagodás növekedésében észlelhetünk. Minden nemzet itt megismeréje erejét és gyengéit a különböző termelési ágakban; diadalokat aratott, új piacokat hódított, de egyszersmind okulásra merített, és ösztönzést talált a kitartó, erélyes munkálkodásra. És kisebb mérvben áll ez minden kisebb kiállításról is.

Magyarországnak is voltak ugyan egyes részletes kiállításai: de összes termelését még nem volt alkalmá egy kébbe foglalva szemlélhetni. Ily általános áttekintés nélkül azonban az egyes kezdeményező iparosok nem tájékozhatják magukat a követendő utaktól; hiányzik a tiszta és kétségbe vonhatlan megismerés a felett, hogy miben vagyunk leginkább hátra, hol és mi módon kell a létező hiányok betöltéséhez fogunk. De a külföld is sok részben még téves nézetekkel és hiányos ismeretekkel bír a magyar ipar állapotáról, a hazai termelés neméről, minőségéről és mennyiségéről.

E szerint azon feladat vár reánk, hogy erőnk teljes összefoizásával egy hazai kiállítást létesítsünk, mely Magyarországunk becsületére váljék. A mezzei gazda, erdész és bányász, kik földünk gazdag kincseit kiaknazzák, a kézműves és gyáros, kik azokat ezeryni módon átalakítják és értéküket megsokszorozzák, a művész, a ki az anyagok eszményi alakot ad, s azáltal a nemzet szellemi tőkéjét növeli: mindezek egyiránt hivatva vannak bizonyosságot tenni azon tevékenységéről, melyből hazánk anyagi és szellemi virágzásának kell majd kifejlődni. Minden egyes tétovázás nélkül határozza el, hogy nem fog hiányozni ott, a hol arról van szó, hogy az egész ország méltóan lépjen fel. Ha a remélhető részvét nagyjából ki lesz jelölve, gyorsan lehet majd a részletek megállapításához fogni. Még nem bizonyos ugyan, vajjon a kiállítást meg lehet-e tartani 1870. év őszén, vagy csak 1871 tavaszán, de ez ne tartóztasson senkit, hogy előlegesen is kijelentse szándékát, mely csak tájékozásul és a tervezés és osztályozás lehetőleg észszerű foganatosítására szolgál. — Az előleges, kötelezettség nélküli nyilatkozat, melyet minden kiállítótól nemcsak az ügy, hanem saját érdekében is már most megnyerni óhajtunk, csupán azon rövid értesítésből áll:

1. Milynemű tárgyakat óhajtok kiállítani;

2. Mennyi helyet (föld, asztal vagy falterület) vél ennek számára körülbelül igénybe vehetni; mely nyilatkozatok az ideiglenes kiállítási bizottsághoz (Pest, régi színházépület I. emelet) intézendők.

álló) keres itt gyógyulást vagy sorakozást. Legnagyobbrésze a szomszéd Moldva- és Oláhországból. Azonban vannak magyarok, szászok, sőt van egy konstantinápolyi görög is. A vendégek — egy dollog kivételével — mindennel meg vannak elégedve. A birtokos két község mindent elkövet a rend, tisztaság, csinosaság, olcsóság és sorakozás érdekében, de nem tudnak jelenben javítani az... időjárás. E hó legtöbb napjaiban ritka vendég volt itt a kedves Apolló; helyette azonban gyakori a köd és hideg eső. Ez a fenegebb említett kivétel, mely ha nem lenne, most Borszék egy kis Eliseum volna. Így is hasonlít hozzá, s a mi legfőbb: szegényebb sorsuak is részeseletnek áldásaiban, mert sem az étel, sem a szállás nem oly drága, mint sokan — más fürdők előnyére — hirtelenzi szeretik. Csinos, minden igényt kielégítőleg s kényelmesen butorított szoba ára egész idényre 30-35 frt, kettőnek 50-70 frt. Azonban vannak ezeknél drágább és olcsóbb szobák is. Személyenként — abonomaként — az egész napi koszt 1 frt. Meleg fürdő 30 kr, hideg 10 kr. Az állásnélküli emberek, egy a szegényebbek is, kurtaxát stb. nem fizetnek. Ezek szerént olcsóság tekintetében Borszék előbb áll Előpatak, Tusnád és Bázánál is.

Azoknak, kik e fürdőhelyet bővebben megismerni akarják s jövőre ide szándékoznak, két kis füzetben megjelent műveket ajánlok; az egyik „A hideg fürdőkrol általános és Borszékrol különösen” című, írta Szilágyi M. nagy-enyedi orvos (1856-ban Pesten Emich G.-nál jelent meg); a másik „A borszék i gyógyforrások” dr. Meyer J.-tól magyar, német, francia és román nyelven. (Braasó, 1863. Kammernél.)

—r.—s. *)

*) A „Füvárosi Lapok”-at tisztelettel kérem e soroknak, vagy legalább e sorok tartalmának közlésére.

TÁRCSA.

A borszéki fürdő.

Borszék, jul. 22. 1869.

A fürdői saison beállt. Ezen körülményben helyezem azon reményemet, hogy ön, t. szerkesztő úr! helyet ad becses lapjában e soroknak, melyek a borszéki fürdőre vonatkoznak. Hogy bár régebb is többen és terjedelmesen írtak e fürdőről, mégis röviden vázolni óhajtom azt és az ottani életet: oka az, mivel Erdélynek e sok tekintetben legjelesebb gyógyhelye — főleg a Királyhágón túl — nagyon kevésbé ismeretes, s így kellőleg méltányolva nincs.

Az Erdélyt keletről átkaroló Kárpátláncolatok egyik kies völgyében fekszik e fürdő, a Csikszék fűszékének, Gyergyónak széles határánál, mintegy 2385' magassan a tenger szine fölött, a keleti hosszúság 43° 20' s az északi szélesség 46° 51' alatt. Fekvése megragadó, valóban regényes. Az ő agg fenyvesek komoly képeikkel, titkoszerű csendben, a fiatalok, lábaikat mosó csermelyekkel édes auttogásban, a buja növényzet, az úde hegyi lég kedvezően hatnak a természet panorámaiban gyönyört találó kedélyre. Éghajlata nem annyira szelid, mint több más fürdőknek, mit földrajzi helyzete önként hoz magával. Ez okból a gyors időváltozás nem tartozik itt a ritkaságok közé. Legszébb időjárás július közepétől augusztus végéig uralkodik, sőt szeptemberben is gyakran elég enyhe a lég, s a gerygyóiak nagyrésze — főleg az örmények — sokszor e hónapot használják fürdői idény gyanánt. Átlagosan tekintve, nyár közepén reggel 9-11° R., déltáj 17-20° R. és östve 8-9° R. a légmérsék egy, hogy azt középszámi-

Napi hírek.

— A magyar honvédséghez kinevezettek:

A) A gyalogélethez: alezredek: Meszera István és Pongrácz László; — Őrnagyokká: Fábry Lajos, Artner Rezső, Mayer Ferenc, Jaczkovszky József, Darvas András, Iklódy Ágoston, Mangesi Frigyes egyszersmind a 22-ik zászlóalj parancsnokai, Welz János, Kaszap János, Sztankó Samu, Posta Ferenc, Kis Antal egyszersmind a 49-ik zászló parancsnok, Tolnay Gábor a 25-ik zászló par., Sándor László a 26-ik zászló par., Kabos Károly, Holoska Adolf, Inkey Kázmér, Soupper Ágoston, Török József, Krasznai Pál, Frummer Antal, Marsalkó Tamás, Szigethy Miklós, Szabó János, a 27-dik zászló par., Mayr Henrik, Tuzsony János a 20-ik zászló par., Horváth Pál, Staudt Adolf, Ajer Mihály, Varga Imre, Rapun Jenő és Udvardy Péter. — I. sz. osztályú századosokká: Fischer Ferenc, Szobathelyi Kálmán, Schuster Ignác, Mészey Pál, báró Döry Lajos, Farkas György, Axmann Vince, Drizsneyi István, Bottlik Márton, Rupp Alajos, Tuzsovsky Erős Gyula. II. sz. osztályú századosokká: báró Majthényi Tivadar. Főhadnagyokká: beauforti Várhelyi Lajos, Bydeskuti Aladár, Somlyay György, Grobois Péter, Nagy Károly és Lamos Antal. I. sz. osztályú hadnagyokká: Palakovic Győző, Molnár Kálmán, Dezséffy Imre, Redl Alajos, Nagy Károly, Rácz Ferenc, Szalmi Antal, Bárdossy Sándor, Réthy Pál és Jeszenszky István, B) A lovassághoz: Helley János alezredek. Századosokká: Rákusz Lajos de Pottere Jakab, Sarlay Sándor, Golly Gyula, Steiner Ede, Elek Gusztáv és Dobner Károly. Főhadnagyokká: Graffay Vilmos, báró Horvát Petricevics Béla, Bobory György és Desko Péter. Alhadnagyokká: Bárczay Oszkár és Krsnper Sándor. Továbbá zászlóalj parancsnokokul: Tersztyánszky Ágoston ezredes, Inczedy Samu ezredes a 30. zászlóaljhoz, Horváth János ezredes a 1. zászlóaljhoz, Schiffer Ferenc alezredes, Teruhovic Márkus őrnagy, alsó szopori Nagy Antal őrnagy a 35. zászlóaljhoz, Pongrácz István őrnagy a 58. zászlóaljhoz, Szabó József őrnagy a 2. zászlóaljhoz; Edényi (Reindl) Lipót őrnagy a 21. zászlóaljhoz, zombafalvi Zombath István őrnagy a 71. zászlóaljhoz, Dulcsko István őrnagy a 17. zászlóaljhoz, Mussulin Emil őrnagy a 80. zászlóaljhoz, kesselőkei Majthényi Kálmán százados a 39. zászlóaljhoz, Fülepp József százados a 6. zászlóaljhoz.

— Tanfelügyelővé Tordamegyébe és Aranyos s Marosszékekre Filep Albert urb. törvényszéki elnök neveztetett ki, kir. tanácsosi czímmel.

— A képviselőház elnapolása óta királyi hivatalba történt kinevezés folytán a következő képviselők mondottak le: u. m. Horváth Döme kecskeméti városi, Semsey Pál Sáros megye kisszebeni ker., Nagy Samu Marosszék alsó ker., Kéthelyi József Dobokam. felsőker., Antalfy Károly Csikszék gyergyói ker. képviselő. Az ezen lemondások által tisedésbe jött képviselői újabb választások iránt a képviselőház elnöke a háztól nyert felbatalmazása folytán már intézkedett.

— Nagyszébenben m. hó 29-én kezdődtek meg az ünnepélyek a benszült lövészek felvonulásával. A bukaresi és segessvári lövészek egyletek jubileumi ajándékul ezüst serleget küldöttek. A diaz ebédnél, mely 500 terítéktől volt, határtalan tetézzel fogadtatt az ő felségére mondott köszöntés. Üdvözlő táviratok érkeztek az ebéd folytában; Bécsből, Budáról, Czernoviczből és Witzbühelből.

— Borzasztó eset. Segessvárt a napokban vigan folyt egy lakadalom; s midőn a jökevd tetőpontját érte, a völegény fel kél az asztaltól, felragad egy kétesövi puskát, s úgy lövi föbe vele fivérét, hogy az boltan atyja karjaiba dől. Boszu vezette rá, így írja a „Sieb. Bl.“

— Necrológ. Széki belv. hitt. lelkész, a tiszta jellemű hazafi, jó rokon, hű barát s derék lelképásztor Mihály Endre jul. 22-én jobblétre szenderült. Béke porain!

— A marosvásárhelyi róm. kath. al-gymnasiumban tanult a lefolyt oskolai évben összesen 131 tanuló, kik közt 1 ref. 1 ucitarius, 9 gör. nem egy, 38 gör. egy., a többi róm. kath. Öszöndíjít élveztek 20 an.

— Mult hó 29-én este Pesten a Margitszigeten érdekes ünnepély volt. A magyar honvédtisztikar tánczesztélyre hirta meg a Buda-Pesten helyörködő közös hadsereg tisztikarát, mely nagy számmal jelent meg, s öröm volt a közvédelem különböző elemeinek szives barátságát szemlélni. A diszteremen kívül a szabadban is esinos tánczesztély volt rendezve, s mégis alig férték meg a tánczosok. Az estélyt József főherczeg is megtisztalátogatásával. A polgári osztály gazdagdon valogatottan volt képviselve. Diszes hűgykoszorn ekesíté Mars fiainak ezen szép s jól rendezett estélyét. A mulatságnak két óraker lett vége.

— Szobathelyi püspökké neveztetett ki Szabó Imre apát.

— „Közbiztonság“ ezim alatt aug. 15-ken egy rendezeti, elméleti és tapasztalati ismereteket terjesztő heti szak közlöny indul meg Pesten, szerkeszti Forster József, ára egy évre 5 fr., aug. 15-től decz. 31-ig 2 ft.

— Hazai festészeinkre kellemes közlemény hoz a hivatalos lap szombati száma, báró Eötvös József közokt. miniszterétől. Ez a pályázati hirdetmény Magyarország története dicsebb eseményeinek festményekben megörökítésére; a pályázat úján létesítendő művek történeti képsorozatát fogván alkotni, a művészek tájékozásul kijelöltetnek azon események, melyeknek ábrázolása kívántatik. Az 1870 dik évi pályázatra következő tárgyakat kívántatnak: 1. Kun László a morva-mezei diadal után szövetségesének, habsburgi Rudolf német császárnak, átadja az elfogott cseh királyfít. 2. Szent László király lovaggá avatása Vencelin által a Kupa ellen vívott párkányi csata előtt. 3. Bethlen Gábor erdélyi fejedelem tudósai körében (Altstadt, Opitz, Bisterfeld, Geley stb.) 4. Szent István magára veszi a szent keresztet. 5. Nagy Lajos visegrádi udvarában fogadja a külországi fejedelmek tisztelgését. Ezen tárgyakra pályázhatnak minden Magyarországon lakó festészek is, kik akár állandóan, akár ideiglenesen külföldön tartózkodnak. Az első pályadíj száz arany a másik kettő külön-külön 50 arany, mely jutalomdíjak a kinevezendő szakbizottság ítélete alapján a legsikerültebb három pályaműnek fognak kiadani.

— A krakói zárda-esethez ismét újabb adatok lépnek előtérbe. A főnök törvényszéki kihallgatásáról következőket írják jul. 27-ről Krakóból: Vasárnap óta a vizsgálat erélyesen foly. Tegnap a két letartóztatott apácafőnök Wenzky Mária, a ki az elhunyt lengyel főúr Wenzky Ferenc leánya és a helyettes főnök Kostierkievics Teréz hallgattattak ki a vizsgálóbíró által. A két apáca, egy lelkész s több tanu kihallgatása reggeli 8 óratól este 10 óráig, teljes 14 óra folyásig tartott minden félbeszakítás nélkül. Wenzky Mária 37 éves. A 3 dik apáczán osztozik társnői sorsában és a krakói feyházban van letartóztatva, Bobnowska Mauriciának hívják; 30 éves. Nagy fáradságába került a vizsgálóbíróknak, míg rábírt a három apáczát, hogy a sürű fátyolt eltávolítsák némileg arcukról, hogy lássa legalább, kikkel beszél tulajdonképen. A főnök azon kijelentéssel engedelmeskedett, hogy csak ezt egy ízben teszi, s csak is a vizsgálóbíró előtt. Megemlíti továbbá azt is, hogy a francia forradalom óta ez az első eset, hogy apáca világi bíró előtt jelenik meg. A mi Ubryk Borbálát illeti, napról-napra javul állapota, azonban az örülttség nyomai meglátszanak zavart beszédén. Nyugodtan viseli magát, közben-közben megkönnyebbül s józan pillanatai is vannak, azonban ezek igen rövidek. Vannak pillanatok, midőn merevtilten maga elé bámul, rögtön pár szót mormog, melyek látszólag józanul hangzanak, azonban csakhamar ismét az előbbi apathiába esik vissza. Így például a napokban több ízben ezeket mondá: „Oh életem!“ vagy: „Oh bár volna életem!“ (a mi lengyelül azt jelenti: „bár volna multam!“) A törvényszéki orvosok dr. Blumenstock és dr. Jakubovszky még mindig nem mondtak le a reményről, hogy ismét visszanyeri józan eszméletét. Multjáról következő adatok állnak rendelkezésre: 1817 ben Wengrowban (Orosz-Lengyelország) születt, szülői házául Varsóban igen jó nevelésben részesült; itt szerelmes lön egy fiatal tanulóba, s miután a szülők nem akartak beleegyezni a házasságba, zárdába lépett, a fiatal ember pedig külföldre utazott. Borbála akkor esodált szépség volt, s oly egyének, kik beültötetésének tanui voltak, ma is emlékeznek gyönyörű hajára. Zárdába lépte a 40 es éveek elején történt; — az 1848-ki emigránsokkal együtt kedvese is Krakóba érkezett, s állítólag a már apáczává lett Borbálával levelezésben állott. A levelezés folytán elhatározták, hogy szökni fognak. — Mennyi igaz ebből, a vizsgálat fogja kideríteni. Annyi azonban tény, hogy 1848-ban a karmelita zárdából egy apáca megkísérlé a szökést. (P. Ll.)

Kimutatás a dézsi kisegítő pénztár-egylet forgalmáról 1869. január—juniusi félévben:

Bevételek:	
Pénztári maradék a mult évről	1,180 frt 77 kr.
Havi bevételek	35,263 „ 4 „
Könyvdij 73 új tagtól	91 „ 50 „
Kamat feljdi és váltódij	3,985 „ 15 „
Bélyegdíj	189 „ 5 „
1,023 tag által visszafiz. kölesön	181,770 „ — „
Összesen:	222,479 „ 51 „
Kiadások:	
1,051 tagnak kölesön	196,970 frt — kr.
Tisztviselők fizetése	232 „ 55 „
Íródiakellékek	48 „ — „
Butorzatra	6 „ — „
Bélyegre	189 „ 5 „
Kamatba	117 „ 80 „
Tökeviszafizetés	23,754 „ 82 „
Pénztármaradék	1,161 „ 29 „
Összeg:	222,479 „ 51 „

A tagok száma 667.
Dr. Szöcs Sámuel, Tatrasi Ferenc, igazgató, aligazgató.
Turbucz Ferenc, Govrik Ferenc, könyvvezető, pénztárnok.

— Magyarország és Ausztria Statistika, tekintettel a többi nevezetesebb európai állam jelentékenyebb életmozzanataira. Irta Kovács Ferenc a debreczeni ref. főiskolában

a római jog, egyházjog, osztrák polgári jog és a statistika ny. r. tanára. Debreczen és Nyiregyháza. Kiadja: ifj. Csáthy Károly, 1869. A 256 lapra terjedő jeles államiméneke ára csak két forint új pénzben. Ajánljuk t. olvasóink és tanodáink kiváló figyelmébe.

— Megjelent az „Erdészeti Lapok“ szak-közlöny ez idei folyamának VII. füzeté. Tartalma: A községi erdők érdekében. Kirándulás Erdélybe. A lombfának erdei fenyő általi helyettesítésének befolyása a vízterületre. Erdőipari részvénytársaság Bécsben.

KÜLFÖLD.

A „Constitutionnel“ következő közlést hozza a senatus-consultumról: „A miniszterek majdnem naponta összejönnek a belügyminiszteriumban. Állítják, hogy a senatus-consultum alapjai megállapítvák, s minden arra mutat, hogy nem volt tulzás, midőn azt mondák, hogy az felette szabad elvű. Ez alkalommal legyen szabad néhány helyreigazítás tennünk. Az államtanács elnöke s az igazságügyminiszter nincsenek, mint monda volt, egyedül megbizva a senatus-consultum szervezésével. Mint már fentebb említettük, valamennyi miniszter össze szokott jönni s közösen dolgozzák ki szabadelvű értelemben ugy alakra, mint tartalomra nézve, azon fontos művet, mely e szerint az egész cabinet műve leend. A senatus-consultum szövege az indokolással együtt Saint-Cloudban ma tárgyalattott az összes cabinet előtt. Állítják, hogy csak egyetlen egy javaslat készítették 24 cikelyben. A senatus egyek között következő változásokat helyez kilátásba:

A kamara elnöke s alelnöke a követek által választatnak minden ülészek kezdetén; a megválasztott elnök azonban a császár megerősítésének van fenntartva. A miniszterek lehetnek követek is, épp ugy az államtitkárok, a semmitűzők s a császári első és másodrendű törvényszékek főbb bírái. A módosítványozási jog teljes leend s e részben az alkotmányos monarchia s a második köztársaság szokásai fognak életbe lépni. Ugyanez áll az interpelláció jogra s a napirendre-térés indítványozhatására nézve is. A jelen pillanatban, mint látszik, nem leend a választó kerületek felosztásában változás, hebar a miniszterium is elismeri, hogy időszerű volna a régi kerületekre visszatérni.

Az igazságügyi miniszter aug. 2-kan fogja a senatus-consultumot a senatus elé terjeszteni. A tárgyalások a magas gyülekezet kebelében bizonyára igen érdekesek lesznek; de bármit mondjanak is bizonyos lapok, az alkotmányos reformok elfogadása felett többé nem lehet kétség.“

A párisi „Rappel“, melynek híreit azonban csak óvakodva fogadhatni, azt írja, hogy a carlista bandák nagy kihágásokat követtek el, s hogy a barcellonai ideiglenes parancsnok ellen merénylet követtek el. Szerinte még a Barcellona előtt borogonyó hadihajóosztályban is fogattak el carlista követők.

E hírekhez még hozzátesszük, hogy a „France“ szerint don Carlos még e hó 27-én Bordeauxban volt, de hogy ott nyomát sem vezették s valószínűleg a spanyol határok felé ment.

Az „Imparcial“ szerint ama csapatok, melyek fegyvert akartak fogni, a ciudad reali vereség után lemondtak szándékukról; valószínűleg erre parancsot kaptak. A pampelonai fellegvár környékén néhány lövés tetetett.

Velenczéből írják a bécsi „Presse“ nek: „Két év óta az orosz kormány történelmi kutatásokkal foglalkozik, természetesen azon czélból, hogy az osztrák délszlávok összetartozását és érdekeik azonosságát Oroszországgal kimutassa. E végre több szakértő ferít megbizott, hogy a velencei főséltárban a délszláv történelemre, névszerint Dalmatia és Ragusa történelmére vonatkozó okmányokat felkeressék, kiemelve azt, a mi az orosz panszláv-propaganda czélzait előmozdíthatná. E történelmi kutatásoknak tehát nem tudományos, hanem politikai czélj van. Oly pontosan ismerjük a jelegleg Velenczében tartózkodó orosz tudósok szándékát és eljárását, valamint a pétervári kormánynak átküldött jelentések s állítólag történelmi adatok színezetét, miszerint teljes biztonszággal állíthatjuk, hogy az orosz történelmi tanulmányozások kirekesztőleges czélja, az osztrák-magyar monarchia szláv néptörzseit, főleg pedig a magyarországiakat, eltorzított történelmi adatok által tévra vezetni s az orosz propaganda irányában fogékonyabbakká tenni. Szerencsére Ausztria sem mulasztott el semmit, hogy e kísérletnek megfelelő módon ellene dolgozzék, s így nem lesz nehéz ezen kutatások eredményét megelőzni és valódi irányukat fel-tüntetni.

Különösen pedig a magyar kir. kormány volt, mely helyesen felismerve a Velenczében folytatott „orosz történelmi kutatások“ czélját és irányát, ellenszerről gondoskodott, midőn Mircea jeles történetész azon megbízatással küldötte Olaszországba, hogy a délszláv történelemre, valamint Dalmatia és Ragusára vonatkozó összes történelmi adatokat és diplomaiiai oldmányokat a velencei főlevéltárban összegyűjtse és codificalja. Mircea úr, mint tudjuk, a legsikeresebb módon oldotta meg e fel-

Valóban nem lesz könnyű a kiállítást oly kitűnően rendezni, a mint azt az e tárgyban tapasztaltabb külföld nem egy példában megmutatta; de annál inkább érdekében áll és hazafias kötelessége minden egyes résztvevőnek, hogy az egész mű sikerét buzgalomával előmozdítsa.

Reméljük, hogy az eszme megpendítése élénk törekvést fog kelteni a haza minden vidékén azon nagy czél iránt, melyet magunk elé tűztünk: hogy honfirtásaink és szomszédaink előtt a magyar nemzeti munkának teljes és jól rendezett képét tüntessük fel.

Az országos magy. iparegyesület, gazdasági egyesület, és képzőművészeti társulat által kiküldött ideiglenes kiállítási bizottság nevében ifj. gr. Zichy József, elnök.

Nyílt levél

a nagy-szebeni magyar olvasó-egylet volt tagjaihoz.

N.-Szeben, jul. 30. 1869.

E lap folyó évi 15. számában alázatos tisztelettel hivatam föl a nagy-szebeni magyar olvasó-egylet volt tagjait, hogy szebenbüli eltávozásuk alkalmával magukkal elvitt könyveit visszaküldeni sziveskedjenek.

E fülhívásom eredménye, habár nem is a pusztában elhangzott szó volt, de sokan még sem ballották meg, kikről utánjárás, nyomozódás után biztosan tudom, hogy ily könyvek birtokában vannak.

Ujabb hivatalos megbízatásomnál fogva neveiket a nyilvánosságnak átadni felhatalmaztatam ugyan, de azon édes reményben rögatva tovább is magamat, hogy azt bevárni nem fogják, újból honfűni alázatos tisztelettel kérem föl az illetőket, hogy az egylet elvitt könyveit alólthoz (lakása mézszáros utca 111. sz.) beküldeni sziveskedjenek.

Ellenesetben bocsánatot kérek, ha három hó eltelte után nevéik olvasható hetikelli kinyomatása által a nagyérdemű olvasó közönség előtt compromittálva lesznek.

Az idéztem 15. számú „Kolozsári Közlöny“ben az állam gymnasium derék tanárai kezdeményezés folytán egy magyar kaszinó megalapításáról tettem említést, s bár azóta e tárgyban gyűlészés is történt, mégis tán jogosan kérhetném: Magyar kaszinó hol késel az éji homályban? ha nem tudnám, hogy a gyűlés által megválasztott terv és javaslat készítő bizottmány elnökei szántanácso Kovács József és igazgató tanár Veres Ignác urak a szebeni viszonyok és körülmények között minden lehetőt megtenni el nem mulasztának. Mert a kivitelt ott, hol semmi egyéb alap nincs a tagok remélhető áldozatkészségénél, bizonyára sok nehézségbe ütközend; hanem a ki mer, nyer. Ugy le-gyen. Fülel Samu, könyvtárnok.

Új könyvek:

Heckenast Gusztáv pesti könyvkiadó-nál legújabbán megjelentek:

- 1) Jókai Mór „A magyar előidőkölő“ című regényének második kiadása. Ára 80 kr o. é.
- 2) Jókai M. „A szegény gazdagok“ című regénye. I, II, III. kötet; egy kötet ára 80 kr o. é., a három együtt 2 frt 40 kr o. é.
- 3) Jókai Miklós „A hat Udarszky leány“ regénye, második kiadás I—IV. kötet; egy-egy kötet ára 50 kr újpénzb., együtt 2 ft o. é.
- 4) Kis nemzeti muzeum: „Boldogháza“ (7-dik füz.) és „Magyar Népdalok“ (VIII. füz.); egy füzet ára 50 kr, együtt 1 frt o. é.
- 5) „A magyar esödtörvény és esödeljárás.“ Összeilleszté Szenciczey Gusztáv kir. váltótörv. bíró. 286 lap. Ára: 2 frt újpénzb.
- 6) Az 1867/78. és 1868. évi Törvények és végrehajtások tárgyában kibocsátott minisztr. rendeletek gyűjteménye; közli: Szenciczey Gusztáv. I-ső és II-dik füzet, ára egyenként 1 frt, együtt 2 frt újpénzb.
- 7) „Függetlenség az új törvénykezési rendtartáshoz;“ ügyvédek és bíróságok használatára hiv. adatok nyomán összeállítva 1867/8. Ára 80 kr újpénzb.
- 8) „Okmánytár“ Magyarország függetlenségi harczának Történetéhez 1848—49. Közli: Pap Dénes. II. köt. ára 3 frt 60 kr újpénzb.
- 9) „Előadások Magyarország történetéből,“ keresk. és ipariskolák számára írta Maár Péter Pál. III. füz. Ára 80 kr újpénz.
- 10) „Fogságom története,“ írta Deák Farkas. Ára 1 frt 40 kr újpénzb.
- 11) „A magyar szabadságharcz története“ 1848/49. írta Vargyas Endre. VIII. füzet. A 10 füzetben megjelenő mű előfizetési ára 3 frt, bolti ára 4 frt újpénz leend.
- 12) Tarka Világ“ és „Képes Regélő“ 9, 10, 11. füz., egy füzet ára 25 kr újpénzb.

A Bemszoborra e napokban a magyar szabozék-társulat 5 frtot küldött volt átszerkesztőségünknek; ez összeget átküldök tegnapelőtt M. Várhelyre a bizottmányoknak; hanem azért készséggel ajánljuk a többi nemes czéhek hazafias adományainak átszállítására is.

